Telšių apylinkės teismo sprendimas

2016-08-18, bylos Nr. 2-33-1007/2016

Teismas: Telšių apylinkės teismas
Dokumentas: Sprendimas
Data: 2016-08-18
Bylos Nr.: 2-33-1007/2016
Teisminio proceso Nr.: 2-12-3-01677-2015-7
Bylos rūšis: civilinė byla

Civilinė byla Nr. 2-33-1007/2016
Teisminio proceso Nr. 2-12-3-01677-2015-7
Procesinio sprendimo kategorijos:3.2.6.1.; 3.4.4.2. (S)

AKMENĖS RAJONO APYLINKĖS TEISMAS
SPRENDIMAS
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU
2016 m. rugpjūčio 18 d.
Naujoji Akmenė

Akmenės rajono apylinkės teismo teisėja Daiva Domeikienė,
sekretoriaujant Dianai Suščenovienei ir Donatai Šimkutei,
dalyvaujant ieškovui S. J., jo atstovui advokatui Virginijui Gžimailai,

viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal S. J. ieškinį atsakovui Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, tretieji asmenys – R. J., A. J., V. J., VĮ „Turto bankas“, Nacionalinė žemės tarnyba prie ŽŪM, dėl palikimo perėjimo valstybei liudijimo panaikinimo, juridinę reikšmę turinčio fakto nustatymo,

Aprašomoji dalis

nustatė:

Ieškovas S. J. ieškiniu teismo prašo panaikinti palikimo perėjimo valstybei liudijimą, išduotą 2015-07-10 Akmenės rajono 2-ojo notaro biure, Valstybinei mokesčių inspekcijai prie LR FM, į mirusio R. J., asmens kodas (duomenys neskelbtini), turtą: 3 kambarių butą, adresu (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), vidutinė rinkos vertė 2820 Eur, su sandėliu, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), vidutinė rinkos vertė 150 Eur; 0,0537 ha žemės sklypą, adresu (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini); vidutinė rinkos vertė 333 Eur; nustatyti juridinę reikšmę turintį faktą, kad ieškovas S. J. priėmė R. J. (mirusio (duomenys neskelbtini), įrašo Nr. (duomenys neskelbtini)), asmens kodas (duomenys neskelbtini), palikimą, faktiškai pradėdamas valdyti paveldimą turtą – butą, adresu (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), su sandėliu, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), 0,0537 ha žemės sklypą, adresu (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini); vidutinė rinkos vertė 333 Eur.

Ieškinyje ir teismo posėdžio metu S. J. nurodė, kad (duomenys neskelbtini) mirė jo brolis R. J., po brolio mirties liko jam nuosavybės teise priklausantis turtas – butas, adresu (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), su sandėliu, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), 0,0537 ha žemės sklypas, adresu (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini). Į notarų biurą dėl palikimo priėmimo kreipėsi VMI prie LR

FM ir 2015-07-10 buvo išduotas palikimo perėjimo valstybei liudijimas. Nurodė, kad bute, adresu (duomenys neskelbtini), po tėvų mirties gyveno jis su broliu. Po brolio mirties jis liko ten gyventi ir rūpintis butu, jį tvarkė, prižiūrėjo, mokėjo mokesčius, taip pat rūpinosi žemės sklypu. Brolio R. J. vaikai R. J., A. J. tam neprieštaravo, su jais bei kitu broliu V. J. buvo žodžiu sutarta, kad butas ir žemės sklypas atitenka jam, S. J.. R. J. vaikai, brolis V. J. neprieštaravo, kai jis pradėjo faktiškai valdyti brolio palikimą, pretenzijų į šį turtą neišsakė, ginčų nekilo. Per 3 mėnesius į notarą dėl palikimo priėmimo nesikreipė, nes dėl teisinio žinių stokos, socialinių įgūdžių nebuvimo nežinojo, kad yra nustatytas toks terminas. 2015 metų vasarą, gal birželio mėnesį, tikslaus mėnesio neprisimena, į jo namus, adresu (duomenys neskelbtini), atėjo VĮ „Turto bankas“ atstovė ir ji jam pranešė, kad brolio palikimas perėjo valstybei. Kadangi neturi teisinių žinių ir negali savarankiškai gintis, kreipėsi į tarnybą nemokamos teisinės pagalbos. 2015-09-25 padavė ieškinį teismui. Jei bus nustatyta, kad jis praleido ieškinio senaties terminą, prašo jį atnaujinti, nes apie ginčijamą liudijimą sužinojo tik 2015 metų vasarą, gal birželio mėnesį, tikslaus mėnesio neprisimena, po ko ėmėsi veiksmų jam ginčyti. Iki tol dėl teisinių žinių stokos, socialinių įgūdžių neturėjimo nesikreipė į notarę dėl palikimo priėmimo.

Teismo posėdžio metu ieškovo atstovas advokatas Virginijus Gžimaila prašė ieškinį tenkinti. Nustačius, kad yra praleistas ieškinio senaties terminas, prašė jį atnaujinti kaip praleistą dėl svarbių priežasčių, nes ieškovas dėl teisinių žinių neturėjimo, blogos sveikatos nesikreipė į notarę dėl palikimo priėmimo.

Atsakovas Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos atsiliepimu prašo 2015-07-10 d. palikimo perėjimo valstybei liudijimą (notarinio registro Nr. 2-3548) panaikinti, jie būtų nustatyta, kad ieškovas faktiniu valdymu priėmė palikimą po brolio R. J. mirties, ir ieškovas atlygintų atsakovui 26,49 Eur išlaidų, susijusių su paveldėto turto administravimu. Bylą nagrinėti atstovui nedalyvaujant (66–68 b. l.).

Tretysis asmuo VĮ „Turto bankas“ atsiliepimu prašo ieškovo S. J. ieškinį atmesti. Taikyti LR CK 5.8 straipsnyje numatytą terminą ginčyti paveldėjimo teisės liudijimą. Bylą nagrinėti atstovui nedalyvaujant (122–125 b. l.).

Tretysis asmuo Nacionalinė žemės tarnyba prie ŽŪM atsiliepimu prašo spręsti ginčą teismo nuožiūra, atstovui nedalyvaujant (200–201 b. l.). 2016-08-12 raštu prašo, kad ieškovas padengtų 23,17 Eur institucijos turėtų išlaidų dėl nuosavybės ir patikėjimo teisės įregistravimo VĮ Registrų centras.

Tretysis asmuo R. J. atsiliepimo per teismo nustatytą terminą teismui nepateikė. Ieškovas su ieškiniu teismui pateikė R. J. raštą, kuriame nurodė, kad ji prašo ieškinį tenkinti (31 b. l.). Teismo posėdžio metu nedalyvavo, informuota tinkamai.

Tretysis asmuo A. J. 2016-08-02 rašte nurodė, kad sutinka su S. J. ieškiniu, prašė bylą nagrinėti jam nedalyvaujant. Tretysis asmuo į teismo posėdį neatvyko, informuotas tinkamai.

Tretysis asmuo V. J. per teismo nustatytą terminą atsiliepimo nepateikė. 2016-06-02 pareiškėjo atstovas advokatas V. Gžimaila teismui pateikė V. J. raštą, kuriame jis nurodo, kad su ieškiniu sutinka ir neturi jokių pretenzijų (191 b. l.). 2016-07-29 prašyme nurodė, kad yra tinkamai informuotas apie teismo posėdį, tačiau jame negali dalyvauti. Pretenzijų S. J. neturi.

Motyvuojamoji dalis

Ieškinys tenkintinas.

Ieškovas teismo prašo nustatyti juridinę reikšmę turintį faktą, kad jis per įstatymo nustatytą terminą faktiškai valdydamas priėmė brolio palikimą, panaikinti palikimo perėjimo valstybei liudijimą.

Iš bylos medžiagos matyti, kad ieškovo brolis R. J., asmens kodas (duomenys neskelbtini), mirė (duomenys

neskelbtini), įrašo Nr. (duomenys neskelbtini) (8 b. l.). Jo palikimą sudaro – butas, adresu (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), su sandėliu, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini); 0,0537 ha žemės sklypas, adresu (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini) (20–28 b. l.).

Po mirusiojo R. J. mirties niekas į notarų biurą dėl palikimo priėmimo nesikreipė ir 2015 m. liepos 10 d. išduotas palikimo perėjimo valstybei liudijimas (29, 71–75 b. l.).

2014-02-26 UAB „Akmenės energija“ pateikė Valstybinei mokesčių inspekcijai prie LR FM pranešimą apie galimai valstybės paveldėtiną R. J. turtą ir kreditorinį reikalavimą. Nurodė, kad 2013-10-30 susidarė 2223,57 Lt skola (69–70 b. l.). Valstybinė mokesčių inspekcija prie LR FM 2015-04-29 raštu Nr. (duomenys neskelbtini) kreipėsi į įpėdinius R. J. ir A. J. dėl R. J. palikimo paveldėjimo, prašydama iki 2016-05-25 informuoti, ar jie ketina paveldėti mirusiojo palikimą (76 b. l.). Atsakovas iš įpėdinių atsakymo negavo.

Iš prie ieškinio pridėtų dokumentų (sąskaitų, mokėjimo pranešimų ir kvitų) matyti, kad po R. J. mirties 2013-10-29, ieškovas S. J. mokėjo mokesčius už elektrą, suvartotą bute, adresu (duomenys neskelbtini), UAB „Naujosios Akmenės komunalininkas“ – už kiemo priežiūrą, VšĮ „Akmenės būtas“ – administravimo mokesčius, taip pat AB „ Akmenės energija“ mokėjo mokesčius šilumą ir karštą vandenį, bei mažino iki palikimo mirties susidariusią skolą (9–17 b. l.).

Tretysis asmuo VĮ „Turto bankas“ prašo taikyti CK 5.8 straipsnyje numatytą terminą ginčyti paveldėjimo teisės liudijimą ir S. J. ieškinį atmesti. S. J. teismo posėdžio metu prašė nustačius, kad ieškinio senaties terminas praleistas, jį atnaujinti. Nurodė, kad apie ginčijamą palikimo perėjimo valstybei liudijimą sužinojo 2015 m. birželio mėnesį, po ko kreipėsi į tarnybą nemokamos teisinės pagalbos, 2015-09-25 padavė ieškinį teismui. Iki tol dėl teisinių žinių stokos, socialinių įgūdžių neturėjimo nesikreipė į notarę dėl palikimo priėmimo.

CK 5.8 straipsnyje nurodoma, kad asmuo, pretenduojantis į palikimą, gali ginčyti palikimo priėmimo teisėtumą bei išduotą paveldėjimo teisės liudijimą, pareikšdamas ieškinį palikimą priėmusiam asmeniui per vienerius metus nuo palikimo atsiradimo dienos arba nuo tos dienos, kai sužinojo ar turėjo sužinoti apie tai, kad palikimą priėmė kitas asmuo.

Pažymėtina, kad šis terminas taikomas pagal bendrąsias ieškininės senaties taisykles, įtvirtintas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso Pirmojoje knygoje. Jis taikomas tik esant ginčo šalies reikalavimui (CK 1.126 str. 2 d.); jo pasibaigimas iki ieškinio pareiškimo yra pagrindas ieškiniui atmesti (CK 1.131 str. 1 d.); teismui pripažinus, kad terminas praleistas dėl svarbios priežasties, pažeistoji teisė turi būti ginama (CK 1.131str. 2 d.) ir kita. Kadangi ieškininė senatis taikoma tik esant ginčo šalies reikalavimui, tai ieškovas neprivalo jau ieškinyniame pareiškime prašyti atstatyti praleistą ieškininės senaties terminą, nes visų pirma atsakovas iš viso gali nereikalauti ją taikyti. Tuo tarpu ginčo šaliai tokį reikalavimą pareiškus, tinkamai pritaikyti ieškininę senatį teismas gali tik išsiaiškinęs ir įvertinęs visas reikšmingas jos taikymui aplinkybes, t.y. kada prasidėjo ieškininės senaties termino eiga (CK 1.127 str.), ar ji nebuvo sustabdyta ar nutraukta (CK 1.129 , 1.130 str.), ar ieškininės senaties terminas buvo pasibaigęs iki ieškinio pareiškimo, ar jis nėra praleistas dėl svarbios priežasties. Teismui nustačius, kad ieškininės senaties terminas praleistas dėl svarbios priežasties, termino pasibaigimas iki ieškinio pareiškimo nesudaro pagrindo ieškiniui atmesti ir tokiu atveju pažeistoji teisė turi būti ginama. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Išplėstinė teisėjų kolegija konstatuoja, kad atsakovui reikalaujant taikyti ieškininę senatį, teismas, nepriklausomai nuo ieškovo prašymo atstatyti praleistą ieškininės senaties terminą buvimo ar nebuvimo, privalo nagrinėti ieškininės senaties taikymą visa apimtimi, tirti ir vertinti termino praleidimo priežastis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2001 m. spalio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-653. Teismų praktika. 2001, 16).

Ieškovas nurodo, kad apie 2015 m. liepos 10 d. išduotą palikimo perėjimo valstybei liudijimą sužinojo 2015 m. vasarą, gal birželio mėnesį, apie tai, kad palikimas perėjo valstybei jam pranešė VĮ Turto bankas darbuotoja.

Teismas, įvertinęs byloje esančius rašytinius įrodymus, sprendžia, kad apie byloje ginčijamą 2015-07-10 palikimo perėjimo valstybei liudijimą ieškovas sužinojo 2015-08-12, kuomet jį atstovaujančio advokato Virginijaus Gžimailos prašymu Akmenės rajono 2-ojo notaro biuro notarė Stasė Martinaitienė išdavė liudijimą, kuriame aiškiai nurodė, kad (duomenys neskelbtini) mirus R. J. dėl pareiškimo palikimui priimti į notarę kreipėsi VMI prie LR FM, atstovaujanti valstybę, ir 2015-07-10 buvo išduotas palikimo perėjimo valstybei liudijimas (29 b. l.). Atsakovas ir tretieji asmenys teismui nepateikė kitų rašytinių įrodymų, kad apie ginčijamą liudijimą ieškovas būtų informuotas anksčiau. Kaip matyti iš bylos medžiagos, ieškovo paaiškinimų po R. J. mirties jis liko gyventi R. J. nuosavybės teise priklausančiame bute, adresu (duomenys neskelbtini), mokėjo mokesčius, mažino UAB „Akmenės energija“ iki R. J. mirties susidariusią skolą, tarp įpėdinių ginčų nekilo, žodžiu buvo sutarta, kad R. J. palikimas atiteks ieškovui, todėl, teismo vertinimu, ieškovas neturėjo pagrindo tikėtis, kad palikimas gali pereiti valstybei, tai yra numatyti galimą jo teisių pažeidimą ir savo iniciatyva tuo domėtis kreipiantis į atitinkamas institucijas.

Atsižvelgdamas į aukščiau aptartas aplinkybes, teismas sprendžia, kad vienerių metų ieškinio senaties terminas ieškovui prasidėjo 2015-08-12, o ieškovas nepraleido vienerių metų ieškinio senaties termino, kadangi teismui ieškinį pateikė 2015-09-25.

Pažymėtina, kad juridiniai faktai – tai įvykiai, asmenų veiksmai ar neveikimas, taip pat kitos aplinkybės, dėl kurių atsiranda, pasikeičia ar nutrūksta tam tikri teisiniai santykiai ir atitinkamai atsiranda, pasikeičia ar baigiasi subjektinės teisės ir pareigos. Kai tam tikras juridinis faktas nėra akivaizdus arba nėra jį patvirtinančių dokumentų, asmuo negali įgyti atitinkamų subjektinių teisių arba įgyvendinti jau esamos subjektinės teisės. Tokiu atveju asmuo gali pasinaudoti įstatymo įtvirtinta galimybe kreiptis į teismą, prašydamas nustatyti tam tikrą juridinį faktą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. rugsėjo 29 d. nutartis, priimta civilinėje byloje I. K. v. Kauno apskrities viršininko administracija ir kt., bylos Nr. 3K-3-421/2008). Juridinę reikšmę turinčius faktus teismas gali nustatyti, kai yra šios aplinkybės: 1) prašomas nustatyti faktas turi juridinę reikšmę, t. y. toks, nuo kurio priklauso asmenų asmeninių ir turtinių teisių atsiradimas, pasikeitimas ar pabaiga (CPK 444 straipsnio 1 dalis); 2) pareiškėjas neturi dokumentų, patvirtinančių tą juridinę reikšmę turintį faktą; 3) pareiškėjas negali kitokia, t. y. ne teismo, tvarka gauti dokumentų, patvirtinančių atitinkamą juridinę reikšmę turintį faktą, arba pareiškėjas negali ne teismo tvarka atkurti prarastų dokumentų, patvirtinančių juridinę reikšmę turintį faktą. Kai nėra bent vienos iš nurodytų aplinkybių, klausimas dėl juridinę reikšmę turinčio fakto nustatymo nenagrinėtinas teisme (CPK 444, 445 straipsniai).

CPK 444 straipsnio 2 dalyje pateiktas nebaigtinis teismo tvarka nustatinėtinų juridinę reikšmę turinčių faktų sąrašas, vienas iš jų 8 punkte numatytas juridinę reikšmę turintis faktas dėl palikimo priėmimo nustatymo.

Nagrinėjamoje byloje juridinę reikšmę turintis faktas nustatomas paveldėjimo teisės liudijimui pagal įstatymą gauti. Teismo vertinimu, kitokia tvarka, nei juridinio fakto nustatymas, ieškovui nėra galimybės gauti paveldėjimo priėmimą patvirtinančius dokumentus.

Palikimas yra mirusio asmens turtas, pereinantis paveldėjimo būdu jo įpėdiniams. Pagal 2000 m. CK 5.50 straipsnį įpėdinis laikomas priėmusiu palikimą, kai jis faktiškai pradėjo paveldimą turtą valdyti arba padavė palikimo atsiradimo vietos notarui pareiškimą dėl palikimo priėmimo. Įpėdinis savo valią priimti palikimą turi išreikšti per tris mėnesius nuo palikimo atsiradimo dienos. Taigi, palikimo priėmimas, faktiškai pradėjus turtą valdyti, yra vienas iš CK 5.50 straipsnio 2 dalyje įtvirtintų palikimo priėmimo būdų. Taip priimant palikimą nereikalaujama, kad įpėdinio atliekami veiksmai būtų teisiškai įforminti; tuo palikimo priėmimas, faktiškai pradėjus turtą valdyti, iš esmės skiriasi nuo kitų palikimo priėmimo būdų.

CK 5.51 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad įpėdinis laikomas priėmusiu palikimą, jeigu jis pradėjo turtą valdyti, juo rūpintis kaip savo turtu. Taip priimant palikimą, nereikalaujama, kad įpėdinio atliekami veiksmai būtų teisiškai

įforminti, tuo iš esmės palikimo priėmimas, faktiškai pradėjus turtą valdyti, skiriasi nuo kitų palikimo priėmimo būdų. Asmuo, kuris savo reikalavimus grindžia palikimo priėmimu, faktiškai pradėjus jį valdyti, turi įrodyti, kad pradėjo šį turtą valdyti kaip savo, atliko aktyvius veiksmus, išreiškiančius jo valią įgyti nuosavybės teises į paveldimą turtą.

Iš ieškovo pareiškime nurodytų faktinių aplinkybių, teisme duotų paaiškinimų ir byloje esančių rašytinių duomenų matyti, kad po (duomenys neskelbtini) brolio R. J. mirties, ieškovas liko gyventi brolio bute ir mokėjo ir moka mokesčius, taip pat mokėjo UAB „Akmenės energija“ susidariusią skolą, t.y. ieškovas rūpinasi turtu (gyvenamuoju namu su sandėliu, žeme) kaip savo – valdo, naudoja ir prižiūri.

Teismų praktikoje pripažįstama, kad gyvenimas paveldėtose gyvenamosiose patalpose po palikėjo mirties, gyvenamosios patalpos remontas ir kitokia jos priežiūra yra pakankamas pagrindas pripažinti, kad įpėdinis faktiškai pradėjo valdyti palikimą. Tai reiškia, kad pareiškėja palikimą priėmė pradėjusi faktiškai jį valdyti, ir šie veiksmai buvo atlikti per nustatytą terminą – 3 mėnesius nuo palikėjo mirties, tačiau laiku į notarą nesikreipė ir paveldėjimo teisės liudijimo į mirusiosios turtą negavo.

Įvertinęs byloje nustatytas faktines aplinkybes, teismas sprendžia, kad ieškovas S. J. po brolio R. J. mirties atsiradusį palikimą priėmė faktiškai pradėdamas jį valdyti, todėl nustatytinas šis juridinę reikšmę turintis faktas (LR CPK 444 str. 2 d. 8 p.). Šio fakto nustatymas reikalingas paveldėjimo teisės liudijimui gauti.

Nustačius šį juridinį faktą, kaip neteisėtas naikintinas palikimo perėjimo valstybei liudijimas, išduotas 2015-07-10 Akmenės rajono 2-ojo notaro biure, Valstybinei mokesčių inspekcijai prie LR FM, į mirusio R. J., asmens kodas (duomenys neskelbtini), turtą: 3 kambarių butą, adresu (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), vidutinė rinkos vertė 2820 Eur, su sandėliu, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), vidutinė rinkos vertė 150 Eur; 0,0537 ha žemės sklypą, adresu (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini); vidutinė rinkos vertė 333 Eur.

Rezoliucinė dalis

Vadovaudamasis LR CPK 259 str., 260 str., 263 str., 270 str., 307 str.1 d., 448 str., teismas

nusprendžia:

Ieškinį tenkinti.

Nustatyti juridinę reikšmę turintį faktą, kad ieškovas S. J. priėmė R. J. (mirusio (duomenys neskelbtini), įrašo Nr. (duomenys neskelbtini)), asmens kodas (duomenys neskelbtini), palikimą, pradėjęs jį faktiškai valdyti.

Juridinę reikšmę turintis faktas nustatomas paveldėjimo teisės liudijimui gauti.

Panaikinti palikimo perėjimo valstybei liudijimą, išduotą 2015-07-10 Akmenės rajono 2-ojo notaro biure, Valstybinei mokesčių inspekcijai prie LR FM, į mirusio R. J., asmens kodas (duomenys neskelbtini), turtą: 3 kambarių butą, adresu (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), vidutinė rinkos vertė 2820 Eur, su sandėliu, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), vidutinė rinkos vertė 150 Eur; 0,0537 ha žemės sklypą, adresu (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini); vidutinė rinkos vertė 333 Eur.

Sprendimas per 30 dienų nuo jo priėmimo gali būti skundžiamas apeliacine tvarka Šiaulių apygardos teismui per Akmenės rajono apylinkės teismą.

Teisėja Daiva Domeikienė